

Университет по хранителни технологии – Пловдив

Катедра "Икономика, предприемачество и
управление"

Оптимизация на управлението на счетоводната дейност в предприятията от хранително-вкусовата промишленост

докторант: Виолетка Делчева
научен ръководител: проф. д-р. Валентина
Алексиева

Актуалност на изследването

Все по необходимо е отчитането да се контролира и регулира, да се управлява съзнателно, за да се използват по-ефективно и да се опазват ресурсите.

Същността на счетоводството е много по-широка: то е инструмент на стопанското управление, защото създадената от него информация обосновава анализа и контрола за ефективността и правомерността на сделките и на резултатите от тях, от което се определя бъдещото развитие на предприятието.

Счетоводството е обект на управление, контролиращо фирмените обороти от гледище на стопанската целесъобразност и рентабилност.

Обект на изследване

Обектът на изследването са предприятията от хранително-вкусовата промишленост в България.

Предмет на изследване

Предметът на изследването са методите, техниките и инструментите за оптимизация на управлението на счетоводната дейност на предприятията от хранително-вкусовата промишленост.

Цел на изследването

Главната цел на изследването е да се изследва счетоводната дейност в българските предприятия от хранителната промишленост и да се предложат адекватни инструменти за оптимизация на нейното управление, с помощта на които да се подобрят имущественото и финансовото състояние на фирмите.

Основни задачи

- ❖ Да се разкрият проблемите, ролята и потенциалът за развитие на предприятията от хранително-вкусовата промишленост в България;
- ❖ Да се обоснове и докаже приложимостта на счетоводството, като средство за усъвършенстване на управлението на предприятията от хранителната промишленост;
- ❖ Да се дефинират всички възможни инструменти за управление на счетоводната дейност на ниво предприятие и съставяне на подходяща методология на работа на това ниво;
- ❖ Да се разкрие ролята и същността на основните инструменти на счетоводството и техниките за повишаване ефективността на фирмите;

С разработката ще се опитам да докажа тезата, че чрез изследване оптимизацията на управлението на счетоводната дейност в българските предприятия от хранително-вкусовата промишленост могат да се предложат адекватни инструменти, управленски системи, принципи и техники, с помощта на които те да повишат рентабилността си.

ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ НА СЧЕТОВОДНАТА ДЕЙНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ ХРАНИТЕЛНО- ВКУСОВАТА ПРОМИШЛЕНОСТ.

Необходимостта от усъвършенстване на методите и техниките на отчитането се е открила чрез широкото развитие на производството и търговията, за да стане възможно отчитането на капитала и резултатите от неговото използване. Така се поставя началото на счетоводството, което се използвало като средство за самоконтролиране верността на записванията, а впоследствие – като средство за по-пълно разкриване съдържанието на стопанските операции.

Възникване на счетоводството

В България счетоводството започва да се прилага първо в търговията, а впоследствие в банките, индустрията и селското стопанство. То все по-силно се подчинява на целите и задачите на вътрешнофирменото управление на стопанската дейност. Така, успоредно с информационната и контролната функция на счетоводството, се развива и аналитичната му функция и се повишава познавателната стойност на създаваната счетоводна информация.

Стопанска отчетност

Стопанската отчетност е система от действия, свързани с възприемането, количественото измерване, регистриране и последваща обработка и сводиране (обобщаване) на стопанските факти, явления и процеси, с цел получаване на необходимата отчетно-икономическа информация за стопанската дейност на предприятието, предназначена за активно обратно въздействие върху дейността му.

Същност на счетоводството

Счетоводство (от рус. „счет“ - сметка) буквално означава водене на сметки или сметководство. Сметките са множество таблици с различно наименование и предназначение. Воденето на тези сметки се изразява във вписване в тях според предназначението им и по определен начин на данните за извършените стопански операции, които в съвкупността си представляват стопанска дейност. Чрез това вписване по сметките данните за стопанските операции се систематизират в еднородни масиви според съдържанието си и се преобразуват в информация. Счетоводството следователно е начин за създаване на информация за осъществената стопанска дейност.

Същност на счетоводството

Счетоводството е научно изградена информационна система за пълно, непрекъснато, документално обосновано и взаимно свързано отразяване в парично изражение и със специфични средства на стопанската дейност на предприятието, с цел осигуряване на необходимата отчетна информация за ефективното му управление. Следователно, **счетоводството** е функция на управлението на предприятието, управленска подсистема, обект на управлението и интегрирана информационна система.

Характеристиките на счетоводството са:

- ▶ то е подсистема на управляващата система;
- ▶ то е система от научни знания и практическа дейност;
- ▶ като методология на научното познание и на счетоводната практика то е система от принципи и методични действия.

Предмет и обект на счетоводството

- ▶ **Предмет** на счетоводството е капиталът на предприятието и неговото движение в процеса на създаването на благата и на нарастването на богатството на предприемачите.
- ▶ Под **средства в счетоводството** се има предвид паричното съдържание на ресурсите, създавани за осъществяването на стопанската дейност, а не тяхната физическа форма. Стопанската дейност привежда средствата в движение и следователно като се отчита това движение, може да се създаде информация за самата стопанска дейност.
- ▶ Като изхождат от това редица икономисти приемат, че средствата на предприятието са **обект на счетоводството**.

Предмет и обект на счетоводството

Счетоводните средства
(активите) като отчетен
обект

Правните отношения от
стопански характер като
отчетен обект

Имущественото и
финансовото състояние
в неговия динамичен
израз като предмет на
счетоводството

Стопанските операции като
отчетен обект

Източниците на стопански
средства (пасивите) като
отчетен обект

Метод на счетоводството

- ▶ Счетоводството създава двуаспектната информация за количественото и качествено характеризиране на стопанската действителност.
- ▶ **Методът на счетоводството** е съвкупност от елементи за отразяване в цифрово изражение, непрекъснато по време и място, изчерпателно по обем, последователно, системно, взаимно свързано на всички обекти, формиращи имущественото и финансовото състояние на предприятието, подлежащи на отразяване по счетоводен път, с цел осигуряване на достатъчна и надеждна информация за ефективно управление на стопанската дейност на предприятието.

НЕТЕКУЩИ
(ДЪЛГОТРАЙНИ)
АКТИВИ

ДЪЛГОТРАЙНИ
НЕМАТЕРИАЛНИ
АКТИВИ

Права върху
индустриална
собственост

Права върху интелектуална
собственост

Програмни
продукти

Продукти от
развойна дейност

Други ДНМА

ДЪЛГОТРАЙНИ
МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Земи, в т.ч.
подобрения в/у
земите

Сгради

Машини, произв.
оборудване, апаратура

Съоръжения

Транспортни
средства

Офис обзавеждане

ДМА в процес на
придобиване

Други ДМА

ДЪЛГОСРОЧНИ
ФИНАНСОВИ АКТИВИ

Акции и дялове в
предприятия от група

Предоставени заеми
на предприятия от
група

Акции и дялове в асоц.
и смесени предпр.

Предоставени заеми на
асоц. и смесени предпр.

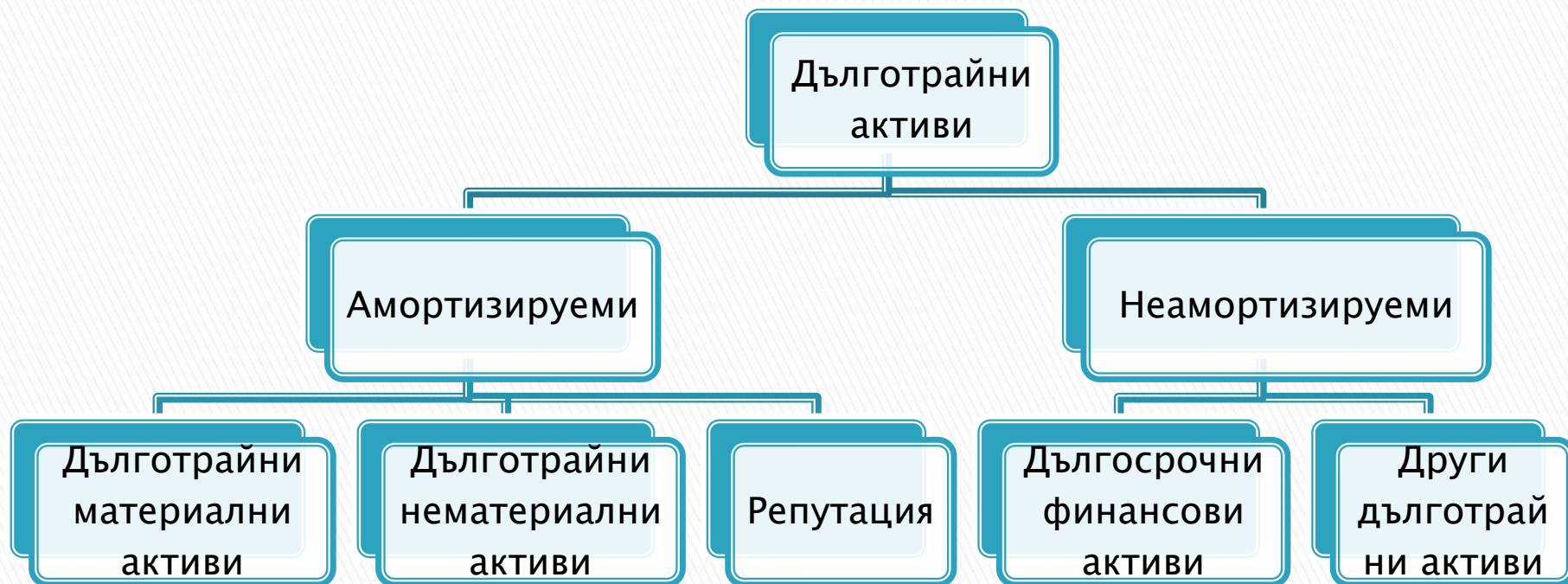
Дългосрочни
инвестиции

Други заеми

Изкупени собствени
акции

АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ
ДАНЪЦИ

Видове дълготрайни активи

Видове краткотрайни активи

Текущи (краткотрайни/краткосрочни) активи

Материални
запаси

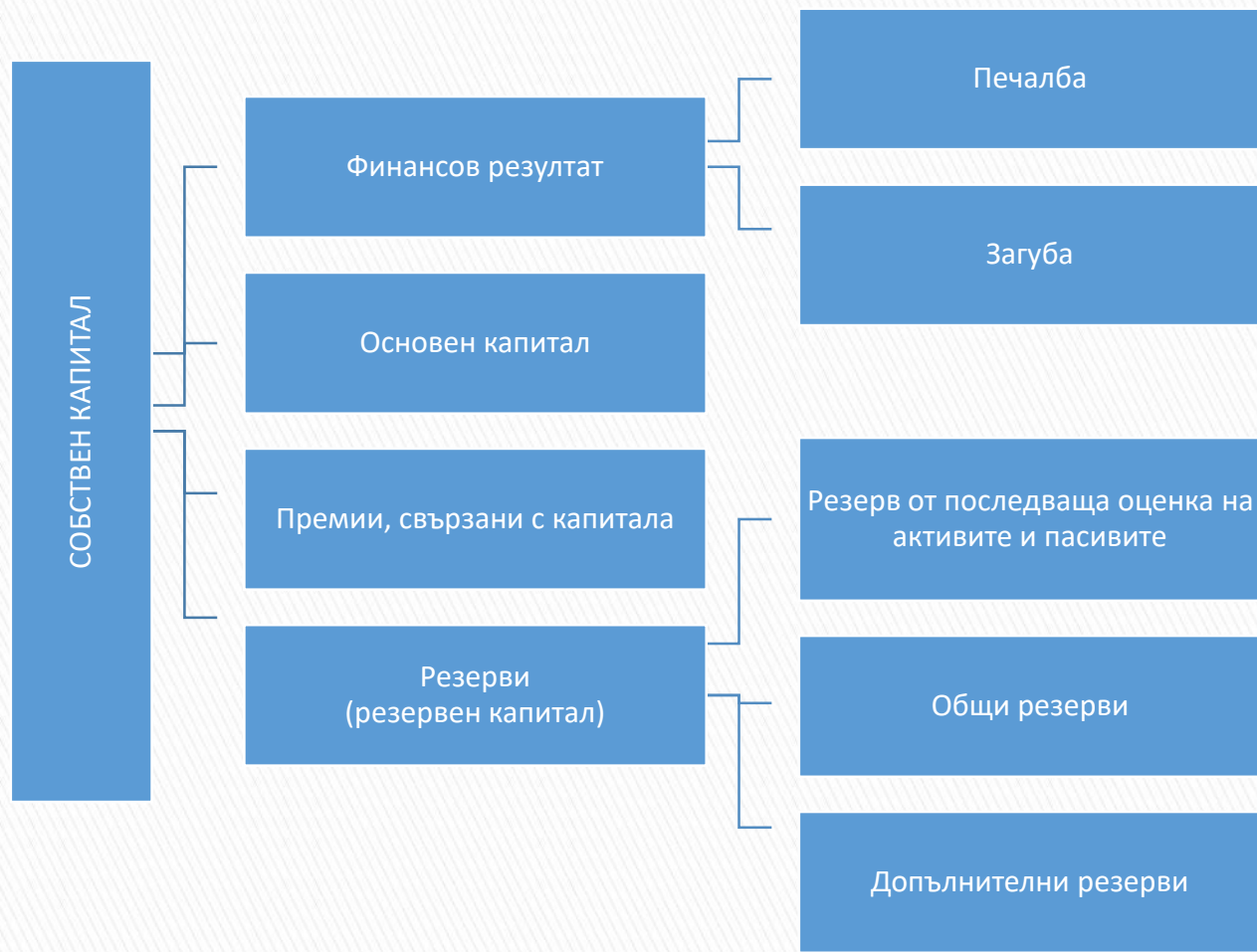
Краткосрочни
вземания

Краткосрочни
финансови
активи

Парични
средства

Разходи за
бъдещи
периоди

Елементи на собствения капитал

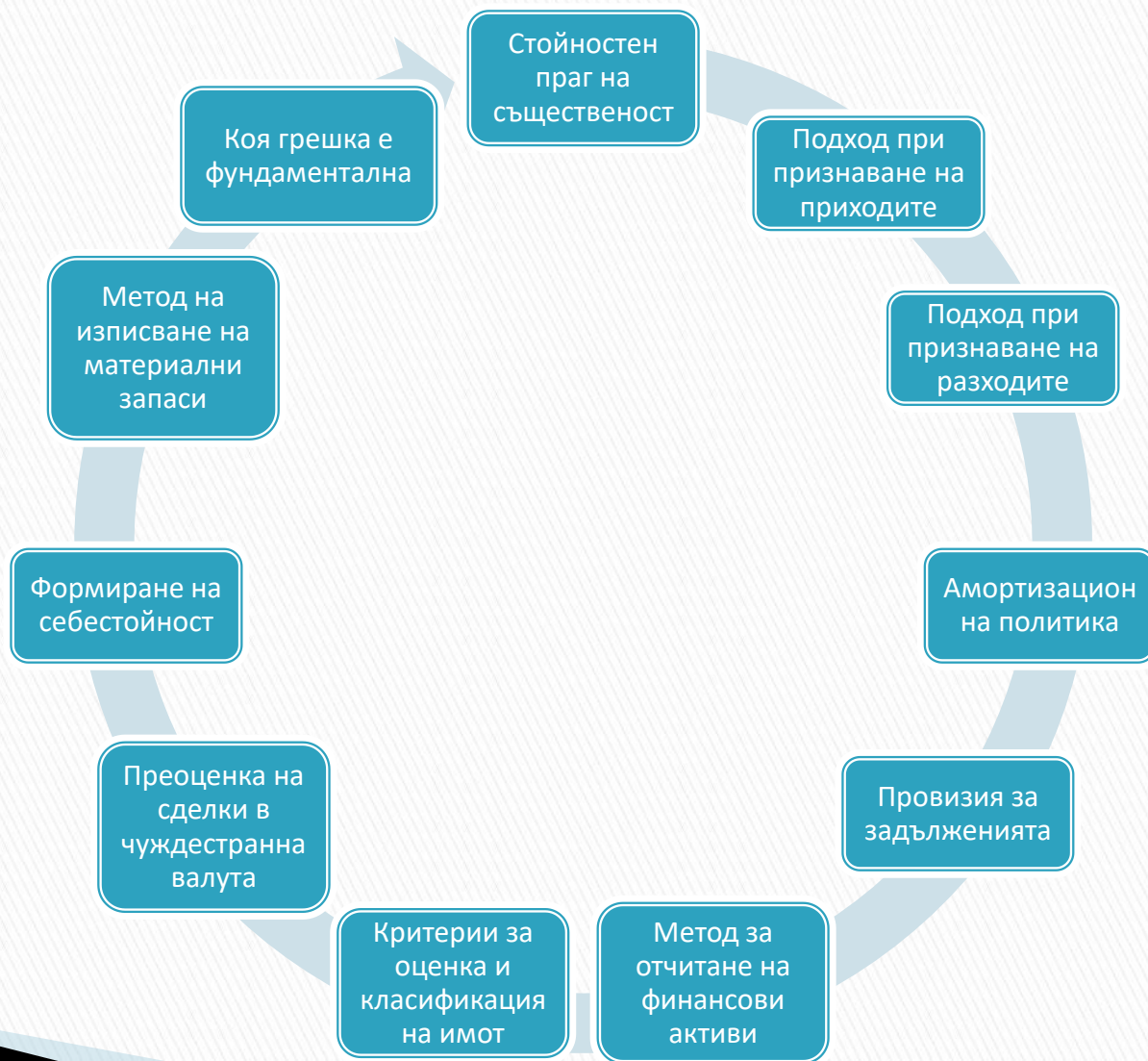
Счетоводна политика

- ▶ Счетоводната политика е вътрешен акт, с който се утвърждават възприетите от предприятието правила, практики и бази при изготвяне и представяне на финансовите отчети.
- ▶ Целта на всяка разработена и внедрена счетоводна политика, е чрез нея годишните финансови отчети да дават сигурност, че информацията в тях е:
 - ❑ необходима за вземане на решения от потребителите на финансовите отчети, и
 - ❑ надеждна, т.е. информацията представлява достоверно резултатите и финансовото състояние на предприятието.

Фактори, влияещи върху счетоводната политика

- ▶ **Вътрешните фактори** са: регионалната и националната социално-икономическа конюнктура; националното законодателство (счетоводно, търговско, трудово, данъчно); фаза на икономическия цикъл, в който се намира предприятието (депресия, подем, спад, криза); проявлението на фазите на възпроизводствения процес в предприятието; юридическия статут и предмет на дейност на предприятието; разполагаеми ресурси и степен на тяхната ликвидност, вид на собственост върху тях и др.
- ▶ **Външни фактори** са: регионалната и глобална социално-икономическа конюнктура; международните счетоводни регламенти (МСС, директиви на ЕС и др.) и международни ратифицирани трудови, социални и данъчни спогодби и споразумения; международни програми за икономическо развитие на страната; времетраене на отделните фази на икономическия цикъл и др.

Елементи на счетоводната политика

Счетоводството като възможност за оптимизиране управлението на предприятието

Оптимизирането на счетоводните и финансови процеси включва автоматизацията на ръчната обработка, рационализирането на задачите, намаляването на грешките и намаляването на времето за обработка.

Благодарение на цифровите иновации, компаниите вече имат възможност да придобият най-иновативните инструменти за оптимизиране на управлението си.

Използвани счетоводни информационни приложения

- ▶ CRM инструмент, или Customer Relationship Management, е част от стратегия, чиято цел е да се оптимизират взаимоотношенията с клиенти. Обикновено се използва предимно от отделите за маркетинг, продажби и обслужване на клиенти на компанията. Функциите му са многобройни, като целта е да се централизира цялата информация за клиентите и те да се обслужват възможно най-добре.
- ▶ ERP, или Enterprise Resource Planning, се използва основно от човешки ресурси и счетоводния отдел на компанията. Неговата функция е да управлява всичко, свързано с човешките ресурси и възнагражденията на служителите. Той също така позволява да се следят продажбите и поддръжката, като по този начин включват елементи на управление на производството и логистиката. И накрая, инструментът осигурява осъществяване на управленски контрол.
- ▶ SRM инструмент, или Relationship Management, е подходящ за управление на взаимоотношенията с доставчиците. Това приложение попада в обхвата на отдела за покупки на компанията.
- ▶ PDM осигурява управлението на данни от техническо естество. Използва се главно от техническите отдели на дадена организация. Същото важи и за инструмента PLM, или Product Lifecycle Management, чрез който се управлява цикъла на продукта или неговия производствен процес и по-специално се използва от отдела за изследвания и разработки на компанията.

Основните насоки, чрез които счетоводството оптимизира управлението на предприятието

- ▶ внедряването на автоматизирана информационна система, която намалява административните разходи, ускорява предоставянето на данни и ограничава отчетните грешки;
- ▶ повишаване квалификацията на счетоводителите чрез възприемането на добри практики, подобряване организацията на задачите и задълбочаване познанията за компанията и нейната среда;
- ▶ включването на управление на риска в счетоводната дейност.

Счетоводни проблеми на предприятията от хранителната индустрия в България

Счетоводството позволява организиране на информационните потоци и представя данните под формата на обобщени отчети. Систематичното счетоводство записва и натрупва изчерпателна синтетична и аналитична информация за състоянието и движението на имуществото на предприятието и източниците на неговото формиране.

Счетоводството изгражда информационен образ на цялостната стопанска дейност и се явява “огледало”, “снимка” на предприятието. Счетоводната система обвързва по един или друг начин всички останали системи, обуславяйки създаването на фирмена интегрирана информационна система.

Рискове пред счетоводната дейност
в хранителната индустрия в
България

Счетоводни проблеми на предприятията от хранителната индустрия в България

Нормативни проблеми

- ▶ Необходимо е да се отбележи, че МСС, МСФО и НСФОМСП са подзаконови нормативни актове, като тяхното приемане и прилагане се основава на Закона за счетоводството. МСС и МСФО следва да се обнародват задължително в Държавен вестник – по силата на чл. 5, ал. 5 от Конституцията на Република България. Налице е разминаване между нормативното регламентиране на счетоводството и счетоводната практика.
- ▶ Няма разписани регламенти и изисквания от Европейския съюз относно организацията на счетоводството в предприятието, както и за статута на ръководителя на счетоводната система на предприятието.
- ▶ С отпадане като задължителен реквизит на името и фамилията на съставителя на първичния счетоводен документ, се ограничава доказателствената му сила в гражданския, наказателния и данъчния процес. Съгласно Законът за счетоводството, първичният документ е носител на информация за регистрирана за първи път стопанска операция и има доказателствена сила.
- ▶ Наличието на правна норма в Закона за счетоводството, даваща право на лица с недостатъчни квалификации да съставят финансовите отчети.
- ▶ В действащия Закон за счетоводството е отделено крайно надостатъчно място за инвентаризацията.
- ▶ Промените в Закона за мерките срещу изпирането на пари, които на практика водят до възникване на проблеми при изпълнение на задълженията на представителите на счетоводната професия. Счетоводителите трябва да извършват неотговарящи на тяхното образование дейности (безвъзмездно анализиране, синтезиране, класифициране и изготвяне на доклади за ДАНС).

Организационни проблеми

- ▶ Партидите се управляват ръчно;
- ▶ Големи ненужни разходи на изтекъл срок на суровини;
- ▶ Докладите и документите на НАССР се администрират ръчно в паралелни записи;
- ▶ Няма писмени заповеди за работа, с инструкции, скици, предпазни мерки, операции;
- ▶ Възнаграждението на служителите не се основава на измерими параметри;
- ▶ Запасите, особено по-малките количества, често остават на склад дори след като изтече срокът им на годност;
- ▶ Машините и служителите не се използват оптимално;
- ▶ Непознаване на реалната производствена цена.

Чрез внедряването на подходяща автоматизирана информационна система се подобрява отчетността на фирмите от хранително-вкусовата промишленост в следните насоки:

- планиране на ресурси (машини и служители);
- проследяване на суровините по партида;
- планиране на суровини;
- оптимизиране на машинни работни поръчки (срокове за производство);
- писмени инструкции (работни поръчки) за служителите, с които се определят ресурси, инструменти, суровини, производствени операции, технологичен процес и защитни мерки;
- нормиране на операциите и изплащане на бонуси за постигнат резултат;
- отчитане на реална себестойност на продуктите;
- проследяемост на готовия продукт.

Субективни проблеми

- ▶ специализираните счетоводни предприятия са търговци по смисъла на закона, и като такива продават на пазара счетоводни услуги, някои от които със съмнително качество, но за сметка на това на по-ниска цена;
- ▶ нелоялна конкуренция и нарушаване на нормативната уредба в полза на платежоспособни клиенти;
- ▶ липса на контрол върху дейността на некоректните представители на счетоводната професия;
- ▶ липса на задължителен ценз за упражняващите счетоводна професия. В момента нормативно са разграничени само лицата, които имат право да подписват годишните финансови отчети на предприятията, но в практиката тази норма не винаги се спазва;
- ▶ професионалните организации в страната нямат законодателно основание да спрат нелоялните и потъпкващи етичните норми представители на счетоводната професия

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Направеният преглед на счетоводните проблеми пред хранително-вкусовата промишленост в България дава достатъчно основания за предприемането на следните действия:

1. Подобряване на законовата уредба на счетоводството в България.
2. Приемане в нашето законодателство на ясно регламентиран Кодекс на професионалните счетоводители.
3. Внедряване на подходящи за хранителната индустрия автоматизирани информационни.

Основата на счетоводството е извличането на надеждна информация. В хранително-вкусовата промишленост счетоводството придобива специална позиция поради непрекъснатото предоставяне на документация по различни въпроси, свързани със специфичните за отрасъла характеристики. Ако счетоводните данни са неверни, тогава цялата друга информация, получена от тях (бюджетиране и анализ), ще бъде ненадеждна и безполезна.

Счетоводството е възможност за оптимизиране на управлението на предприятието, позовавайки се на следните особености: то е строго документална, стойностна, пълна, непрекъсната и самоконтролираща се информационна и контролна система.

Благодаря ви
за внимането!

